

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 95

van **SARAH SMEYERS**

datum: 15 december 2023

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Opvang van tijdelijk ontheemde Oekraïners - Vervolgstrategie

Aangezien het oorlogsconflict in Oekraïne blijft aanslepen, de oorlogsmoeheid door een samenloop van geopolitieke factoren toeneemt, het Europees tijdelijk statuut met een jaar is verlengd en de lokale besturen zekerheid vragen na maart 2024 over het aanhouden van de subsidies voor de opvangplekken van tijdelijk ontheemde Oekraïners, besliste de Vlaamse Regering op vrijdag 1 december om het besluit van 8 april 2022 in de tijd te verlengen en aan te houden tot maart 2025. Dat laatste gebeurt dan parallel aan het Europees verlengde statuut van tijdelijke bescherming.

Omtrent de vervolgstrategie dienaangaande stelde ik tijdens de zitting van de commissie Wonen van 4 mei al een aantal vragen. De minister antwoordde toen onder meer: "De vervolgstrategie steunt op twee pijlers, met name het continuïteitsscenario en de anticiperende aanpak.

In het continuïteitsscenario wordt prioritair gemikt op het consolideren van het bestaande aanbod aan publieke opvangplaatsen. Mede door de gestage instroom, de doorstroom naar de private huurmarkt en de uitstroom naar het buitenland hebben we in Vlaanderen de situatie goed onder controle. Een beperkte buffer blijft echter aangewezen om voldoende capaciteit te verzekeren.

Er wordt in de vervolgstrategie voor geopteerd om het bestaande ondersteuningskader verder te zetten. De lokale besturen zijn immers vertrouwd met dit kader, en het kader werd afgelopen periode reeds geoptimaliseerd."

In de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) voor het departement Wonen voor het begrotingsjaar 2024 lees ik op blz. 10 onder 'Operationele doelstelling 1.2 Algemene woningkwaliteitsnormen ondersteunen het menswaardig wonen': "Voor zover het statuut van tijdelijk bescherming voor de ontheemde Oekraïners wordt verlengd, zal het tijdelijk versoepeld kader woningkwaliteitsnormen voor hen worden aangehouden. Tegelijk zal worden nagegaan hoe op termijn zal worden omgegaan met de afwijkende normzetting, in het bijzonder nu de eerste opvangfaciliteiten lokaal worden afgebouwd en de doorstroom naar de private huurmarkt op gang komt."

1. Welke initiatieven ontplooi de zogenoemde Taskforce Oekraïne bij de uitwerking van de vervolgstrategie voor de opvang van deze ontheemden? Op 4 mei antwoordde de minister alvast: "De taskforce zal in overleg met de diensten van de gouverneurs en in samenspraak met de betrokken lokale besturen, de vervolgaanpak verder concretiseren, uitwerken en uitvoeren."

Gebeurde dat ook effectief?

2. Het conflict is zeker nog niet voorbij. Integendeel. In het Westen treedt er een zekere gewenning of zelfs oorlogsmoeheid op.

Werden er prognoses gemaakt van de toestroom die we, zowel in het beste als in het slechtste scenario, in de loop van 2024 nog zouden mogen verwachten?

3. Graag ontvang ik een update van het aantal Oekraïners dat nu, eind 2023, zowel op de private als op de publieke huurmarkt wordt opgevangen in Vlaanderen.
4. Hoe ziet de minister de eerder gehanteerde afwijkende normzetting evolueren, nu de eerste lokale opvangfaciliteiten worden afgebouwd en de doorstroom naar de private huur ten volle op gang komt? Anders gesteld: wordt deze afwijkende normzetting verder bestendigd in de loop van 2024?

ANTWOORD

op vraag nr. 95 van 15 december 2023

van **SARAH SMEYERS**

1. Met het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 2023 wordt de bestaande subsidieregeling doorgetrokken tot maart 2025. Dit loopt parallel met de verlenging van het statuut tijdelijke bescherming van de ontheemden, zoals beslist door de Europese Unie. Concreet houdt dit in dat de lokale besturen tot dan kunnen rekenen op financiële ondersteuning wanneer zij opvangplaatsen realiseren of aanhouden én dat de begeleiding van de ontheemden financieel ondersteund wordt.

Tegelijk met deze beslissing wordt in de nota aan de Vlaamse Regering de nood voor een vervolgstراتيجية vooropgesteld die rekening houdt met de ingezette lokale afbouw van publieke opvangplaatsen en het aflopen van het statuut van tijdelijke bescherming tegen maart 2025. De krijtlijnen van dit kader worden uitgewerkt uiterlijk tegen februari 2024.

Met het oog op de uittekening van dit kader werd door de Taskforce een stappenplan opgemaakt. Hierin staat de consultatie van heel wat stakeholders centraal. Onder ander worden de centrumsteden, de steden met een nooddorp, de VVSG, de gouverneurs en de klankbordgroep gehoord. De consultatieronde werd in december 2023 afgerond en leverde een basis aan input op om een voorstel uit te werken. In de schoot van de Taskforce is deze oefening momenteel lopende met als doel tegen februari het concept voor de vervolgstراتيجية te kunnen voorleggen.

2. Uit de bevraging van de lokale besturen komt een aanvoelen van een verminderde urgentie naar boven. De opvang van ontheemde Oekraïners is voor meerdere lokale besturen mede daarom minder prioritair. Toch is er nog steeds een gestage instroom van nieuwe ontheemden. In de tweede helft van 2023 meldden zich op maandbasis telkens 1200 tot 1400 ontheemden bij Fedasil aan. Celeval gaat in zijn laatste prognose van eind december 2023 ervan uit dat deze instroom stabiel zal blijven. Wel wordt vastgesteld dat het profiel van de nieuw toekomende ontheemden wijzigt.
3. Exacte cijfers over de doorstroming naar de reguliere woonmarkt zijn er niet. Maar in de bevraging van de lokale besturen werd gepeild naar de doorstroming van de ontheemden uit de publieke opvangplaatsen naar de reguliere woningmarkt. Dit biedt een indicatie van de doorstroming en toont de verscheidenheid op het terrein aan.

Meerdere lokale besturen geven aan dat 40-50% van de ontheemden reeds gehuisvest is op de private huurmarkt. Anderzijds geven een aantal grotere steden aan dat de toeleiding moeizaam verloopt. De bevraging leert ons dat globaal genomen de doorstroom zich effectief doorzet. De sectorale begeleiding (onder meer de inschakeling in het arbeidscircuit) en de lokale afbouw van publieke opvangplaatsen heeft dit proces versneld.

De woonmaatschappijen hebben destijds heel wat leegstaande sociale huurwoningen (in afwachting van grondige renovatiewerken) aangeboden. Momenteel worden door de woonmaatschappijen in het totaal 877 opvangplaatsen ter beschikking gesteld. Uiteraard zullen op een gegeven moment de bezette opvangplekken opnieuw moeten worden vrijgegeven wanneer de renovatieplanning dit voorziet.

4. De versoepelde normzetting was destijds bedoeld als tijdelijke maatregel en werd gekoppeld aan het statuut van tijdelijke bescherming van de ontheemde. Zolang het statuut van de tijdelijke bescherming geldt, wordt geopteerd om op het terrein de versoepelde normzetting aan te houden. Concreet loopt deze regeling dus tot maart 2025. Dit neemt niet weg dat bij een overtreding van de woningkwaliteitsvereisten het lokaal bestuur kan optreden en de administratieve procedure tot ongeschiktheid of onbewoonbaarheid kan worden opgestart. In die zin blijven de lokale besturen gewapend tegen mogelijk misbruik. Verder zal in 2024 worden nagegaan hoe na maart 2025 de overgang naar het reguliere regime kan worden gerealiseerd.